

Høring – forslag om gjennomføring av Returdirektivet i norsk rett

Vi er fornøyde med at sentrale menneskerettigheter fremheves i gjennomføring av dette direktivet, med bestemmelsene om vern mot retur i direktivets artikkel 5. Dette er en nødvendig styrking av menneskerettighetenes stilling, og innebærer en tydeliggjøring av det ansvaret statene har for å sikre at menneskerettighetene blir ivaretatt når det gjelder medlemsstatenes lovgivning og praksis overfor tredjelandsborgere. Vi deler Departementets vurdering om at de tre rettighetene som er nevnt i Artikkel 5 ikke nødvendiggjør endring i norsk lov.

Vi har likevel noen bekymringer rundt forslaget til gjennomføring av direktivet og forslaget til endringer i utlendingsloven. Da tenker vi spesielt på forhold i direktivets artikkel 9, utsatt uttransportering, og artikkel 10, retur av enslige mindreårige. Vi vil derfor komme med særskilte kommentarer til disse to punktene:

Artikkel 9 Utsatt uttransportering

Vi viser til pkt. 4.9.3. Departementets vurdering i Høringsnotatet.

Vi er bekymret for at en i Norge vil gi svekkede rettigheter til denne gruppen i fht. direktivet hvis en ikke endrer loven på en måte som ivaretar kan-regelen. I direktivets Artikkel 9, punkt 2. a) tas det hensyn til at utlendingens psykiske tilstand eller psykiske evner kan gi grunnlag for utsettelse av uttransport. Departementet skriver i sin vurdering at en ikke ønsker å opprette en slik ordning. Vi mener departementets syn kan føre til en praksis som i enkelte saker er i strid med menneskerettslige og/eller humanitære hensyn, og oppfordrer departementet å se på dette på nytt.

Artikkel 9, punkt 2. a) berører også forholdet til helseerklæringer og rammer for innhenting av disse. Dette er et område som ikke fungerer godt nok pr. i dag. Det finnes mange eksempler på at helsemessige forhold ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til i vurdering av søknader om opphold. Det er mange klagesaker til UNE pga at nødvendig informasjon ikke foreligger. Dette kan blant annet skyldes at det ikke er innhentet informasjon, eller at helseerklæringene som evt. foreligger ikke gir god nok informasjon om tilstanden. Dette svekker denne gruppens rettsikkerhet. Disse forholdene tilsier at det må være bestemmelser i norsk rett som sikrer at uttransport kan utsettes..

Artikkel 10 Retur av enslige mindreårige

Vi er fornøyde med at det nå foreslås at vernet mot retur uten forsvarlig omsorg sikres med en bestemmelse i utlendingsloven, og ikke bare er overlatt til norsk forvaltningspraksis.

Vi vil likevel påpeke at vi finner formuleringene noe uklare, når det eneste kravet som stilles er at returen skjer til et familiemedlem eller en verge, uten at begrepene ”forsvarlig omsorg” eller ”tilfredsstillende mottaksapparat” er definert nærmere.

Vi mener at man, slik teksten nå er utformet, ikke kan være sikker på at barnet ikke sendes tilbake til ny omsorgsvikt og nye overgrep, som barnet i noen tilfeller har flyktet fra. Vi ønsker en nærmere presisering, slik at en sikrer seg at barn ikke sendes hjem til hvilken som helst familiemedlem uten at en kjenner mer til vedkommendes mulige omsorgsevne og relasjonshistorie med barnet. Vi mener det også er helt nødvendig å ivareta barnets rett til å bli

hørt i denne sammenheng, og viser da til bestemmelser i barnekonvensjonen, artikkel 12, og til Menneskerettloven.

Trondheim, 13.04.2010

På vegne av Norsk Psykologforening

Jorunn Gran
Psykolog og utvalgsmedlem
Menneskerettighetsutvalget i Norsk Psykologforening